

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Досвід світових демократій свідчить, що громадянське суспільство не може існувати без налагодженої мережі некомерційних організацій, зокрема неполітичних об'єднань громадян. Ці організації відіграють вирішальну роль у забезпеченні активного залучення широкого кола осіб до процесу розвитку. Ці об'єднання виступають посередниками між державою та різними соціальними групами, захищаючи їхні права та інтереси. Вони також запобігають монополії держави над політичними, економічними та іншими аспектами суспільства, одночасно забезпечуючи громадський нагляд за державою та її інститутами. Маючи намір сприяти загальному благу, вони сприяють перерозподілу прибутків і створюють додаткові ресурси для обслуговування як приватних, так і суспільних інтересів. Ці асоціації також надають державі цінну інформацію щодо різних питань, таких як соціальні, культурні та економічні питання.

Громадські організації в Україні за останнє десятиліття значно активізували свою діяльність. Зараз вони характеризуються значною присутністю по всій країні, різноманітними видами діяльності, висококваліфікованими професіоналами з великим досвідом соціальної роботи та міцними партнерськими відносинами з колегами з різних країн. Крім того, вони пропонують цінні можливості для особистого зростання, особливо для молоді, сприяючи гнучкості та інноваціям, виступаючи за реформи та швидко адаптуючись до змін. Особливості НПО як третього сектору економіки зумовлюють необхідність розробки для них відповідних нормативних актів. У світлі існуючих законів, які регулюють діяльність цих НПО, в Україні були розроблені проекти законів.

Серед цих законопроектів є «Про неприбуткові організації», де визначено три типи неприбуткових організацій: ті, що служать громадським і приватним інтересам, суспільно корисні організації та приватно корисні організації. Крім того, існує закон "Про підприємницькі організації", який визначає різні форми підприємницьких організацій, такі як товариства, установи, фонди.

Статус неприбуткової громадської організації ще не отримано, а значить, отримувати прибуток наразі неможливо. Потенційно це може бути пов'язано з отриманням пасивного доходу, наприклад відсотків від депозитів. Однак ці надходження можуть використовуватися виключно неприбутковими організаціями на свої потреби утримання, а також для реалізації цілей, визначених установчими документами. Ось чому важливо зрозуміти фундаментальні характеристики НПО, перш ніж припускати, що їхня недостатня прибутковість означає, що вони не можуть використовувати будь-які отримані кошти для комерційної діяльності.

Основною ознакою, що відрізняє небюджетні неприбуткові організації від бюджетних установ, є суб'єкт або особа, відповідальна за їх створення. У першому випадку це може бути будь-яка фізична чи юридична особа (крім випадків, заборонених законом), а в другому – лише державні органи чи органи місцевого самоврядування.

Наразі існують прогалини у національному законодавстві, зокрема щодо недостатньої уваги до неприбуткових організацій. Важливо усунути ці прогалини шляхом регулювання небюджетної діяльності та надання конкретних рекомендацій щодо організації та ведення документації в різних типах неприбуткових організацій. Крім того, вкрай важливо змінити існуючий план рахунків, що використовується комерційними підприємствами, щоб відповідати вимогам бухгалтерського обліку некомерційного сектора.

Відповідно до чинного законодавства України існує 17 видів небюджетних неприбуткових організацій. Цей широкий спектр організацій викликає необхідність їх структурування та організації. Основними критеріями класифікації цих організацій є їх призначення, організаційно-правова форма та умови фінансово-господарської діяльності.

Вважаємо, що є можливості для подальших досліджень щодо розробки Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку в різних видах небюджетних неприбуткових організацій, а також нормативно-правових актів, викладених у Законі України «Про неприбуткові організації».

Враховуючи динамічний і складний характер зовнішнього середовища та зростаючу конкуренцію, вкрай важливо вдосконалити як загальну систему управління підприємством, так і конкретну підсистему бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік відіграє вирішальну роль у галузі економічної науки, оскільки він надає життєво важливу інформацію про економічну діяльність і допомагає контролювати її результати. Це важлива вимога для успіху будь-якого бізнес-заходу. Значною проблемою в реформуванні бухгалтерського обліку є визначення відповідних процедур для організації та обліку діяльності різних типів підприємств, враховуючи їх унікальні характеристики.

Правильна організація бухгалтерського обліку на підприємствах різних форм власності є життєво важливим аспектом, який повинен враховувати бухгалтер. Недоліки виникають, коли організації стикаються з проблемами, які можуть призвести до недосконалого обліку, неточностей і затримок у поданні та обробці облікової та економічної інформації.

Ці проблеми можуть призвести до проблем і перешкоджати точності бухгалтерського обліку, створюючи умови, які можуть бути сприйнятливими до зловживань, і збільшуючи витрати на наймання бухгалтерського персоналу. Крім того, наявність значних розривів між отриманням обліково-економічної інформації та її подальшим використанням створює перешкоди для підвищення економічної ефективності підприємства. Освітньо-професійна програма підготовки магістрів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» включає навчальну дисципліну «Організація та бухгалтерський облік діяльності суб'єктів різних форм власності», яка є невідмінною складовою

циклу підготовки. Дана дисципліна є невід'ємною частиною навчального плану підготовки магістрів усіх спеціальностей.

Підприємства бюджетної сфери є унікальними суб'єктами, які функціонують для задоволення соціальних потреб у таких сферах, як суспільство, наукові розробки, оборона держави та ін. Їх фінансування здійснюється за рахунок державного бюджету, що робить питання організації бухгалтерського обліку на таких підприємствах дуже актуальним. Правова база створення та функціонування підприємств визначається в межах бюджетної сфери.

Вимогою є те, що ці підприємства мають бути зареєстровані в органах державного соціального страхування та податкових органах, а також потенційно внесені до реєстру неприбуткових організацій, щоб діяти в межах законодавчих кордонів України. Рахунки відкриваються в органах Державної казначейської служби України виходячи з конкретних потреб бюджетної установи.

Кошти та майно, що зберігаються на цих рахунках, є державною власністю, що тягне за собою певні зобов'язання щодо ведення бухгалтерського обліку. Розглянуто сутність бюджетного фінансування та визначено, що воно здійснюється за певними принципами. Цей процес передбачає складання кошторисів як загального, так і спеціального фондів, які включають дохідну та видаткову складові. Наявність бюджетного фінансування зумовлює необхідність включення виконання бюджету в систему бухгалтерського обліку бюджетних установ. Тому під предметом бюджетного обліку можна розуміти процес виконання бюджету, який дав змогу визначити першочергові ролі бюджетного обліку підприємств у бюджетній сфері.

Всебічно досліджено організацію та методологію бухгалтерського обліку в бюджетних установах та визначено необхідність врахування значної кількості нормативних актів як правової бази управління фінансовими, майновими та іншими господарськими операціями в системі бухгалтерського обліку ці суб'єкти.

Підприємства бюджетної сфери, які діють у рамках законодавства України, зобов'язані бути зареєстровані в органах державної влади, у тому числі в органах соціального страхування та податкових органах. У разі необхідності їх також може знадобитися включення до реєстру неприбуткових організацій. Рахунки цим установам відкриваються в органах Державної казначейської служби України, виходячи з конкретних потреб кожної бюджетної установи. Кошти та майно, що зберігаються на цих рахунках, є державною власністю, тому необхідно дотримуватися певних вимог до бухгалтерського обліку.

Сутність бюджетного фінансування полягає у виділенні з місцевого або державного бюджету відповідно до розпоряджень керівників установ і організацій коштів на покриття видатків, передбачених кошторисом. Визначено, що така форма фінансування дотримується певних принципів і передбачає створення комплексних та спеціалізованих фондів, які включають як дохідну, так і видаткову складові.

Всебічно досліджено положення та методику ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах і встановлено, що при організації бухгалтерського обліку в цих установах важливо керуватися численними нормативними актами, які є правовою основою здійснення бюджетного фінансування. Ці акти також регулюють порядок відображення в бухгалтерському обліку суб'єктів господарювання надходження і використання бюджетних коштів, майна, інших господарських операцій. Визнано, що бюджетне фінансування потребує ретельного розгляду та впровадження в систему бухгалтерського обліку бюджетних установ.

Отже, предмет бюджетного обліку можна розглядати як процес виконання бюджету, що дозволило виділити основні функції бюджетного обліку підприємств бюджетної сфери.

Список використаної літератури:

1. Все про бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vobu.com.ua>.
2. Верига Ю.А. Звітність підприємств [Текст]: навчальний посіб. / Мін-во освіти і науки України К.: КНЕУ, 2018. 322с..
3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі / Міністерство Фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>.
4. Податковий кодекс України. Все про бухгалтерський облік. 2022. № 9-10. 465с.
5. Часовнікова Ю. С. Облік та оподаткування малого і середнього бізнесу: опорний конспект / Ю. С. Часовнікова : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua>